

Stiftelsen norsk Okkupasjonshistorie
Det som interesserer en «utenforståen-
de» leser mest, er Johannsens holdning til
nazistenes grusomheter. Johansen fast-
holder at ingen frontsoldat visste hva
som foregikk bak fronten. Han hevder
videre at Waffen SS må anses som en re-
gulær hæravdeling. Selv om det kunne gå
«over stokk og stein» i kampens hete,
understreker Johansen at disse styrkene
oppførte seg eksemplarisk så vel mot fan-
ger som mot sivilbefolkning. Overgrep
har han verken vært med på eller hørt
om. Som frontsoldat tar Johansen klart
avstand fra terror og tortur. Han har intet
til overs for Himmler, og fordømmer
Rinnan: «Heldigvis traff jeg aldri denne
mannen, og da hans «arbeid» strød mot
alt jeg mente å stå for, er jeg glad for det».
For det tredje skriver han om seg selv og
sine våpenfeller: «Det finnes ingen av oss
som godtar mord på uskyldige mennes-
ker. Etterkrigstidas mange mer eller
mindre gode skribenter har på en snedig
måte plassert all skyld på oss som kjem-
pet på tysk side, og bare på oss. Her har
det ikke vært plass for nyanser. Skal man
være ærlig, må man vel innrømme at det
også etter krigen har forekommet mord
på noen millioner uskyldige?»

Denne slags argumentasjon tjener Jo-
hansens til liten ære. Til tross for at boka
beretter om et besøk i Dachau i 1943 eller
1944, lar jeg imidlertid tvilen komme
ham til gode og erklærer: Jeg tror Joha-
nsen på hans ord når han sier at han under
krigen ikke visste noe, aldri hørte noe.
– Men det store og avgjørende spørsmål
gjenstår like fullt: Hvordan ser Johansen
tilbake på sin krigstjeneste etter freden,
etter at det ble klart at han hadde ofret
alt for et regime som myrdet rundt regnet
åtte millioner mennesker på den mest
bestialske måte?

Svaret er: selv i dag virker Johansen
ubetinget stolt av sin krigsinnsats. Ube-
tinget. Med hans høye moral kan det bare
bety én ting. Han må anse KZ-leirenes
helvete som seierherrenes løgner. Dette
skriver han ikke eksplisitt. Dermed blir
det noe krampaktig, noe halvt, ja sågar
noe feigt, over Johannsens beretning og
meninger. For skal vi være ærlige, må det
sies at all ærlighet forutsetter vilje til å se
sannheten i øynene.

Jan.-E. Askerøi

NATIONEN

slapp han Den røde armé, og ble tatt til
fange av amerikanerne. I september bar
det hjem til Norge og nytt fangenskap,
som varte til 1950. Denne perioden sonet
han på Ilebu, Akershus landsfengsel,
Jessheim og som skogsarbeider.

Slik er Johannsens krigsopplevelser.
Som bl.a. medførte at han fikk håndhilse
på både Hitler, Göring og Himmler. Som
gjorde ham til deltaker i noen av de har-
deste kamper under 2. verdenskrig. Han
har altså meget å berette. Men dessverre
er det ikke slik at sterke opplevelser bor-
ger for en god bok. Johansen mangler
ganske enkelt fortellertalent. Leseren læ-
rer bare helten å kjenne, ikke forfatteren
som menneske. Som memoarer fra krigs-
tida finner jeg dessverre denne boka kje-
delig og uinteressant.

Muligens skyldes dette at Johansen – i
motsetning til f.eks. en Henri Charrière,
alias Papillon – aldri slipper seg løs, alltid
forblir slave av sine forsvarsposisjoner og
sin bitterhet. For primært utgjør boka et
forsvarsskrift. Men Johansen tar etter
min mening for lett og retorisk fatt
på denne delen av oppgaven. Med det
resultat at boka heller ikke i så måte sva-
rer til forfatterens hensikt.

Hans forsøk på å forklare hvorfor han
meldte seg inn i NS, virker halvhjertet.
Videre: hvorfor deltok han i krigen mot
Sovjet hvis fienden var England og kapi-
talsismen? Jeg ser poenget med at han
meldte seg som frivillig for Hitler sendte
sine tropper mot Sovjetunionen. Men
hvorfor søke fronttjeneste på nytt i okto-
ber 1944?

Nasjon
9/11-92
Frontkjemper

Per R. Johannsen:
Frontkjemper.
Aschehoug 1992.

102592

Per R. Johannsens Bok *Frontkjemper* er,
som ventet, dels en memoarbok, dels et
forsvarsskrift.

La oss begynne med selvbiografien.
Det er ingen tvil om at Johansen har
opplevd mer enn de fleste. Han ble født i
1920. Familien satt hardt i det. Gutten
kom i malerlære i Oslo. I 1940 meldte
han seg inn i NS, i 1941 til frivillig front-
tjeneste. Sammen med 200 andre nord-
menn gikk ferden til rekruttskolen i Graz
i Østerrike. Den ble avsluttet med fance-
den til Adolf Hitler. Deretter ble han be-
ordret til Waffen SS Regiment Nordland.
Dette regimentet ble satt inn i Operasjon
Barbarossa, Hitlers angrep på Sovjet-
unionen. Hovedetappene i Johannsens
framrykking mot øst, som burde vært
presentert på et kart, var Tarnopol, Stali-
no, Rostov, Malgopek og Ordsjonikide.
De to siste byene ligger omtrent midt in-
ne i Kazukasus. Her ble han hardt såret
29. november 1942. Etter rekonvalesen-
sen bar det til krigsskolen Bad Tölz i Bay-
ern. Løytnant Johansen kom så tilbake til
Norge hvor han tjenestegjorde i Ger-
manske SS Norge. På nytt søkte han
fronttjeneste. På grunn av krigsskaden
ble han beordret til stabstjeneste på øst-
fronten. Her deltok han til siste slutt.
Igjen hadde han hellet med seg og klarte
å komme seg over til Elben. Dermed unn-